

Politehnica și Eu — Ioan Holender la 90 de ani

1. [Ioan Holender, celebrat la 90 de ani de Universitatea Politehnica Timișoara!](#)

Universitatea Politehnica Timișoara i-a adus un omagiu deosebit maestrului Ioan Holender, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani.

Evenimentul a avut loc luni, 16 iunie, în sala Archa, un spațiu încărcat de emoție și amintiri pentru cel sărbătorit.

Într-un dialog cald cu rectorul Florin Drăgan, Ioan Holender a rememorat momente esențiale din viața sa, de la anii de studenție la Politehnica din Timișoara, unde a fost exmatriculat în urma revoltelor studențești din 1956, până la parcursul său excepțional în lumea operei, culminând cu funcția de director al Operei de Stat din Viena, pe care a ocupat-o timp de 19 ani.

Universitatea i-a oferit titlul de Ambasador al UPT și o statueta simbolică, alături de copii ale unor documente istorice legate de implicarea sa în evenimentele din 1956. Ioan Holender a rămas de-a lungul timpului un ambasador cultural al României, promovând artiști români și susținând identitatea culturală națională pe cele mai importante scene ale lumii.

2. [Politehnica și Eu — Ioan Holender la 90 de ani](#)

Cu ocazia aniversării a 90 de ani de viață ai maestrului Ioan Holender, Universitatea Politehnica Timișoara a organizat luni, 16 iunie 2025, un moment festiv cu totul special, dedicat unei personalități remarcabile a culturii internaționale, care și-a păstrat mereu rădăcinile legate de Politehnică și de Timișoara. În sala ARCHA, un spațiu cu o deosebită încărcătură emoțională, în special pentru cel sărbătorit, într-un cadru festiv care a reunit prieteni, colaboratori și admiratori, a fost celebrată o carieră impresionantă și o viață dedicată artei, muzicii și diplomației culturale.

Evenimentul s-a desfășurat sub forma unui dialog al rectorului Universității Politehnica Timișoara cu maestrul Ioan Holender, depănând amintiri încă din perioada copilăriei în Timișoara multiculturală. În cadrul discuției, Ioan Holender a punctat câteva dintre episoadele definitorii ale carierei sale, unul dintre acestea fiind legat chiar de Universitatea Politehnica Timișoara. Aici a fost student al Facultății de Mecanică, pe atunci dorindu-și să devină inginer. Soarta avea să decidă însă altfel. Au urmat evenimentele din 1956, revolta studențească, iar tânărul Holender, care luase cuvântul la celebra întrunire din cantina Politehnicii a fost exmatriculat, fără posibilitatea de a se reînscrive în vreo facultate din România.

A urmat episodul Austria, unde a început de la munca de jos, desenator tehnic, figurant la operă și cântăreț, dar fără mari perspective de carieră, până când i s-a sugerat că este „prea deștept” pentru a rămâne la acest stadiu. A început să facă impresariat artistic, iar în final a ajuns director al Operei de Stat din Viena, poziție în care a stat timp de 19 ani și care i-a adus celebritatea. Din acea funcție a promovat România, a adus soliști și instrumentiști pe care i-a angajat la Viena.

Perioada următoare l-a purtat pe aproape toate meridianele lumii, mai ales din postura de consultant al mai multor instituții de cultură, printre care celebra Metropolitan Opera House din New York sau Opera din Tokyo.

La finalul evenimentului, rectorul UPT, conf.univ.dr.ing. Florin Drăgan, i-a oferit maestrului Ioan Holender statueta și titlul de Ambasador al Universității Politehnica Timișoara, dar și copii ale unei serii de documente referitoare la anul 1956, existente în Arhivele Naționale, puse la dispoziție de dr. Raul Ionuț Rus, șeful serviciului din Timiș al instituției.

* * *

Pentru a avea o imagine mai completă a personalității lui Ioan Holender, amintim câteva din etapele vieții sale.

S-a născut la Timișoara, în 18 iulie 1935, într-o familie de evrei înstăriți. Tatăl său era proprietarul unei fabrici de oțet, iar pe linie maternă se trăgea din familia Dornhelm. Bunicul său, Eugen Dornhelm, era un comerciant de textile cunoscut și respectat. În cel mai bun spirit al Timișoarei și al Banatului, în casă se vorbea în trei limbi – germană, maghiară și română.

În 1942 a început școala românească, apoi a fost nevoit să se mute în Fabric, la o școală evreiască. Este perioada în care persecuțiile împotriva evreilor erau la ordinea zilei, punând la grea încercare viața, proprietățile și afacerile familiei. După război a venit naționalizarea comunistă, care a distrus totul.

La 13 ani s-a înscris la o Școală medie tehnică de profil electroenergetic, unde a susținut și examenul de maturitate. A început să practice serios mai multe sporturi, tenisul fiind pe primul loc. În aceeași perioadă s-a simțit atras din ce în ce mai mult de spectacolele de operă și de teatru.

Originea „nesănătoasă” i-a blocat accesul la facultate, așa că s-a angajat la Uzina Electrică – a devenit vatman, conducând tramvaiele de serviciu tehnic. În felul acesta a scăpat de originea burgheză, fiind acceptat la Politehnică – Facultatea de Mecanică, secția de material rulant.

În toamna anului 1956, când era în anul al treilea de facultate, evenimentele din Ungaria au declanșat și la Timișoara mișcări serioase în rândul studenților, la care Ioan Holender a participat în mod activ. Rezultatul – a fost exmatriculat împreună cu alți colegi, cu interdicția de a se mai înscrie vreodată la o facultate în România. În perioada următoare a trăit din tenis – antrenor la școala sportivă, la CFR și la o unitate militară.

În 1959 tatăl său a depus cererea de emigrare în Israel, obținând permisiunea de a pleca prin Viena. Mama sa trăia deja acolo – părinții săi divorțaseră cu câțiva ani în urmă.

În perioada de început, adaptarea la Viena a fost dificilă (la fel și obținerea dreptului de a rămâne acolo). A încercat să continue studiile, fără succes. A lucrat ca desenator tehnic. A început să meargă la Operă și la Burgtheater (evident, la "Stehplätze"), unde a făcut și figurație și asistență de regie. Tenisul l-a ajutat foarte mult să se integreze.

Dar opera îl atrăgea. Timp de trei ani a făcut studii muzicale, în 1962 devenind bariton cu acte în regulă. Primele roluri în această nouă calitate le-a avut la St. Pölten și la Wiener Neustadt – Escamillo în Carmen-ul lui Georges Bizet. În 1964 a fost angajat la Stadttheater din Klagenfurt, având și o serie de apariții la celebrul Wiener Konzerthaus.

În 1966 Ioan „Holi” Holender (cum a apărut pe afiș) a fost invitat la Opera din Timișoara – a cântat Giorgio Germont în Traviata lui Giuseppe Verdi și Escamillo. Aplauze și ovații – publicul timișorean l-a primit cu toată dragostea.

La întoarcerea în Austria și-a analizat, în mod realist, posibilitățile de evoluție și șansele de viitor, luând decizia de a renunța la cariera de solist de operă (avea 31 de ani). S-a angajat la Agenția de impresariat "Starka" (a lui Alois Starka), unde, în câțiva ani, a deslușit toate tainele meseriei. Încet-încet a devenit un nume cunoscut în lumea operei (atât în cea a managerilor cât și în cea a artiștilor). În 1972 a preluat agenția, care va deveni în final "Agenția de impresariat Holender".

Prin inteligența și profesionalismul cu care conducea agenția de impresariat și-a făcut un număr mare de prieteni – manageri de operă, soliști, dirijori. Printre ei se afla și Eberhard Waechter, directorul Volksoper din Viena.

La Staatsoper, unde lucrurile nu prea mergeau bine, director era Claus Helmut Drese. Franz Vranitzky, cancelarul Austriei la acea vreme, l-a invitat pe Eberhard Waechter și i-a propus să preia ambele teatre de operă din Viena – Staatsoper și Volksoper. Waechter a acceptat, dar a pus o condiție: secretar general să fie Ioan Holender. O propunere surprinzătoare – Holender obținuse cetățenia austriacă cu puțin înainte. A urmat discuția dintre cancelar și Ioan Holender. Rezultatul: ministrul culturii și educației a anunțat în 22 iunie 1988: Waechter director al Staatsoper și Volksoper, Holender secretar general, pentru un mandat de 6 ani, cu intrare în vigoare de la 1 septembrie 1991. Waechter s-a ocupat mai mult de proiectul pentru Volksoper, Holender de cel pentru Staatsoper.

Dar viața le-a rezervat o surpriză – decesul neașteptat, după 6 luni, al lui Eberhard Waechter (29 martie 1992). Holender s-a gândit că, în aceste condiții, ar fi normal să demisioneze, asigurând interimatul până la numirea unei noi conduceri. Nu a fost așa – cancelarul Vranitzky l-a invitat din nou la discuție. Nu știa că sindicatul operei și orchestra (practic Filarmonica din Viena) îl anunțaseră în prealabil pe cancelar de întreaga lor susținere pentru

Ioan Holender. Rezultatul – în 2 aprilie 1992 este numit director al celor două opere (avea 57 de ani, nebănuind atunci că vor mai urma și alte două mandate).

La începutul mandatului a realizat că ansamblul operei a ajuns la cele mai joase cote – practic nu mai exista. Și pentru roluri mici trebuiau chemați soliști din exterior, ceea ce implica cheltuieli foarte mari. Pas cu pas a reconstruit ansamblul, astfel încât cea mai mare parte a repertoriului putea fi realizată doar cu membrii ansamblului. A angajat tineri soliști, foarte talentați, mulți dintre ei fiind la ora actuală vedete incontestabile la marile opere din Europa sau de peste Ocean. A preferat să-i plătească mai bine pe cei din ansamblu, chiar dacă a trebuit să reducă onorariile celor “mari”.

Oedipe-ul lui George Enescu a fost un alt vis împlinit al lui Ioan Holender – proiect comun cu Deutsche Oper Berlin, de mare succes, s-a jucat de 20 de ori. La premieră spectatorii au avut prilejul să admire, în superbe holuri ale operei, o expoziție de fotografii despre Bucureștiul interbelic (realizată de Mihai Oroveanu) și alta cu picturile lui Horia Bernea.

Un alt amănunt despre cel mai longeviv director al Operei din Viena (3 mandate, 19 ani – record greu de egalat): celebrul violonist Isaac Stern și-a exprimat admirația față de un tablou care domina biroul directorial – George Enescu, pictat de Corneliu Baba.

În anul 2003 a acceptat invitația de a fi Președinte de Onoare al Festivalului „George Enescu” de la București. Pornit în 1958, la inițiativa celebrului violonist american Yehudi Menuhin, festivalul a mers bine până la începutul anilor '80, când a început decăderea. Trendul a continuat aproape 20 de ani, primele semne de revenire manifestându-se în 2001, când s-a hotărât modificarea periodicității de la 3 ani la 2 ani. În calitatea sa de președinte de onoare, Ioan Holender a contribuit la continuarea revirimentului la edițiile din 2003 și 2005. La conferința de presă de la finele festivalului din 2005 a declarat că este pentru ultima oară când apare în această calitate în fața ziariștilor.

A renunțat la calitatea de președinte de onoare și a devenit director artistic al festivalului. De aici încolo, timp de 5 ediții (2007, 2009, 2011, 2013 și 2015) a avut mână liberă, desigur în limita posibilităților financiare, secondat de excelentul director executiv Mihai Constantinescu. Relațiile personale ale lui Ioan Holender au fost extrem de importante. Și rezultatele nu au întârziat să apară, calitatea festivalului ajungând la cote de invidiat. A reapărut “turismul de festival” – asta însemnând sute și sute de melomani din țările europene, din Israel și de peste ocean. În 2015 abonamentele se epuizau în zeci de secunde de la punerea în vânzare. Multe concerte sau recitaluri deveneau “sold out” după un sfert de oră.

În 2015, la 80 de ani, în plină forță creatoare, veșnic tânărul Ioan Holender și-a anunțat retragerea din funcția de director artistic al festivalului.

În 2023, Universitatea Politehnica Timișoara i-a acordat maestrului Ioan Holender cea mai înaltă distincție pe care o poate oferi o instituție de învățământ superior, titlul de Doctor Honoris Causa, în cel mai potrivit moment, chiar înaintea deschiderii Capitalei Culturale Europene.

3. [Politehnica și Eu — Ioan Holender la 90 de ani](#)

Cu ocazia aniversării a 90 de ani de viață ai maestrului Ioan Holender, Universitatea Politehnica Timișoara a organizat luni, 16 iunie 2025, un moment festiv cu totul special, dedicat unei personalități remarcabile a culturii internaționale, care și-a păstrat mereu rădăcinile legate de Politehnică și de Timișoara. În sala ARCHA, un spațiu cu o deosebită încărcătură emoțională, în special pentru cel sărbătorit, într-un cadru festiv care a reunit prieteni, colaboratori și admiratori, a fost celebrată o carieră impresionantă și o viață dedicată artei, muzicii și diplomației culturale.

Evenimentul s-a desfășurat sub forma unui dialog al rectorului Universității Politehnica Timișoara cu maestrul Ioan Holender, depănând amintiri încă din perioada copilăriei în Timișoara multiculturală. În cadrul discuției, Ioan Holender a punctat câteva dintre episoadele definitorii ale carierei sale, unul dintre acestea fiind legat chiar de Universitatea Politehnica Timișoara. Aici a fost student al Facultății de Mecanică, pe atunci dorindu-și să devină inginer. Soarta avea să decidă însă altfel. Au urmat evenimentele din 1956, revolta studențească, iar tânărul Holender, care luase cuvântul la celebra întrunire din cantina Politehnicii a fost exmatriculat, fără posibilitatea de a se reînscrive în vreo facultate din România.

A urmat episodul Austria, unde a început de la munca de jos, desenator tehnic, figurant la operă și cântăreț, dar fără mari perspective de carieră, până când i s-a sugerat că este „prea deștept” pentru a rămâne la acest stadiu. A început să facă impresariat artistic, iar în final a ajuns director al Operei de Stat din Viena, poziție în care a stat timp de 19 ani și care i-a adus celebritatea. Din acea funcție a promovat România, a adus soliști și instrumentiști pe care i-a angajat la Viena.

Perioada următoare l-a purtat pe aproape toate meridianele lumii, mai ales din postura de consultant al mai multor instituții de cultură, printre care celebra Metropolitan Opera House din New York sau Opera din Tokyo.

La finalul evenimentului, rectorul UPT, conf.univ.dr.ing. Florin Drăgan, i-a oferit maestrului Ioan Holender statueta și titlul de Ambasador al Universității Politehnica Timișoara, dar și copii ale unei serii de documente referitoare la anul 1956, existente în Arhivele Naționale, puse la dispoziție de dr. Raul Ionuț Rus, șeful serviciului din Timiș al instituției.

Ioan Holenders -a născut la Timișoara, în 18 iulie 1935, într-o familie de evrei înstăriți. Tatăl său era proprietarul unei fabrici de oțet, iar pe linie maternă se trăgea din familia Dornhelm. Bunicul său, Eugen Dornhelm, era un comerciant de textile cunoscut și respectat. În cel mai bun spirit al Timișoarei și al Banatului, în casă se vorbea în trei limbi – germană, maghiară și română.

În 1942 a început școala românească, apoi a fost nevoit să se mute în Fabric, la o școală evreiască. Este perioada în care persecuțiile împotriva evreilor erau la ordinea zilei, punând la grea încercare viața, proprietățile și afacerile familiei. După război a venit naționalizarea comunistă, care a distrus totul.

La 13 ani s-a înscris la o Școală medie tehnică de profil electroenergetic, unde a susținut și examenul de maturitate. A început să practice serios mai multe sporturi, tenisul fiind pe primul loc. În aceeași perioadă s-a simțit atras din ce în ce mai mult de spectacolele de operă și de teatru.

Originea „nesănătoasă” i-a blocat accesul la facultate, așa că s-a angajat la Uzina Electrică – a devenit vatman, conducând tramvaiele de serviciu tehnic. În felul acesta a scăpat de originea burgheză, fiind acceptat la Politehnică – Facultatea de Mecanică, secția de material rulant.

În toamna anului 1956, când era în anul al treilea de facultate, evenimentele din Ungaria au declanșat și la Timișoara mișcări serioase în rândul studenților, la care Ioan Holender a participat în mod activ. Rezultatul – a fost exmatriculat împreună cu alți colegi, cu interdicția de a se mai înscrie vreodată la o facultate în România. În perioada următoare a trăit din tenis – antrenor la școala sportivă, la CFR și la o unitate militară.

În 1959 tatăl său a depus cererea de emigrare în Israel, obținând permisiunea de a pleca prin Viena. Mama sa trăia deja acolo – părinții săi divorțaseră cu câțiva ani în urmă.

În perioada de început, adaptarea la Viena a fost dificilă (la fel și obținerea dreptului de a rămâne acolo). A încercat să continue studiile, fără succes. A lucrat ca desenator tehnic. A început să meargă la Operă și la Burgtheater (evident, la „Stehplätze”), unde a făcut și figurație și asistență de regie. Tenisul l-a ajutat foarte mult să se integreze.

Dar opera îl atrăgea. Timp de trei ani a făcut studii muzicale, în 1962 devenind bariton cu acte în regulă. Primele roluri în această nouă calitate le-a avut la St. Pölten și la Wiener Neustadt – Escamillo în Carmen-ul lui Georges Bizet. În 1964 a fost angajat la Stadttheater din Klagenfurt, având și o serie de apariții la celebrul Wiener Konzerthaus.

În 1966 Ioan „Holi” Holender (cum a apărut pe afiș) a fost invitat la Opera din Timișoara – a cântat Giorgio Germont în Traviata lui Giuseppe Verdi și Escamillo. Aplauze și ovații – publicul timișorean l-a primit cu toată dragostea.

La întoarcerea în Austria și-a analizat, în mod realist, posibilitățile de evoluție și șansele de viitor, luând decizia de a renunța la cariera de solist de operă (avea 31 de ani). S-a angajat la Agenția de impresariat „Starka” (a lui Alois Starka), unde, în câțiva ani, a deslușit toate tainele meseriei. Încet-încet a devenit un nume cunoscut în lumea operei (atât în cea a managerilor cât și în cea a artiștilor). În 1972 a preluat agenția, care va deveni în final „Agenția de impresariat Holender”.

Prin inteligența și profesionalismul cu care conducea agenția de impresariat și-a făcut un număr mare de prieteni – manageri de operă, soliști, dirijori. Printre ei se afla și Eberhard Waechter, directorul Volksoper din Viena.

La Staatsoper, unde lucrurile nu prea mergeau bine, director era Claus Helmut Drese. Franz Vranitzky, cancelarul Austriei la acea vreme, l-a invitat pe Eberhard Waechter și i-a propus să preia ambele teatre de operă din Viena – Staatsoper și Volksoper. Waechter a acceptat, dar a pus o condiție: secretar general să fie Ioan Holender. O propunere surprinzătoare – Holender obținuse cetățenia austriacă cu puțin înainte. A urmat discuția dintre cancelar și Ioan Holender. Rezultatul: ministrul culturii și educației a anunțat în 22 iunie 1988: Waechter director al Staatsoper și Volksoper, Holender secretar general, pentru un mandat de 6 ani, cu intrare în vigoare de la 1 septembrie 1991. Waechter s-a ocupat mai mult de proiectul pentru Volksoper, Holender de cel pentru Staatsoper.

Dar viața le-a rezervat o surpriză – decesul neașteptat, după 6 luni, al lui Eberhard Waechter (29 martie 1992). Holender s-a gândit că, în aceste condiții, ar fi normal să demisioneze, asigurând interimatul până la numirea unei noi conduceri. Nu a fost așa – cancelarul Vranitzky l-a invitat din nou la discuție. Nu știa că sindicatul operei și orchestra (practic Filarmonica din Viena) îl anunțaseră în prealabil pe cancelar de întreaga lor susținere pentru Ioan Holender. Rezultatul – în 2 aprilie 1992 este numit director al celor două opere (avea 57 de ani, nebănuind atunci că vor mai urma și alte două mandate).

La începutul mandatului a realizat că ansamblul operei a ajuns la cele mai joase cote – practic nu mai exista. Și pentru roluri mici trebuiau chemați soliști din exterior, ceea ce implica cheltuieli foarte mari. Pas cu pas a reconstruit ansamblul, astfel încât cea mai mare parte a repertoriului putea fi realizată doar cu membrii ansamblului. A angajat tineri soliști, foarte talentați, mulți dintre ei fiind la ora actuală vedete incontestabile la marile opere din Europa sau de peste Ocean. A preferat să-i plătească mai bine pe cei din ansamblu, chiar dacă a trebuit să reducă onorariile celor “mari”.

Oedipe-ul lui George Enescu a fost un alt vis împlinit al lui Ioan Holender – proiect comun cu Deutsche Oper Berlin, de mare succes, s-a jucat de 20 de ori. La premieră spectatorii au avut prilejul să admire, în superbe holuri ale operei, o expoziție de fotografii despre Bucureștiul interbelic (realizată de Mihai Oroveanu) și alta cu picturile lui Horia Bernea.

Un alt amănunt despre cel mai longeviv director al Operei din Viena (3 mandate, 19 ani – record greu de egalat): celebrul violonist Isaac Stern și-a exprimat admirația față de un tablou care domina biroul directorial – George Enescu, pictat de Corneliu Baba.

În anul 2003 a acceptat invitația de a fi Președinte de Onoare al Festivalului „George Enescu” de la București. Pornit în 1958, la inițiativa celebrului violonist american Yehudi Menuhin, festivalul a mers bine până la începutul anilor '80, când a început decăderea. Trendul a continuat aproape 20 de ani, primele semne de revenire manifestându-se în 2001, când s-a hotărât modificarea periodicității de la 3 ani la 2 ani. În calitatea sa de președinte de onoare, Ioan Holender a contribuit la continuarea revirimentului la edițiile din 2003 și 2005. La

conferința de presă de la finele festivalului din 2005 a declarat că este pentru ultima oară când apare în această calitate în fața ziariștilor.

A renunțat la calitatea de președinte de onoare și a devenit director artistic al festivalului. De aici încolo, timp de 5 ediții (2007, 2009, 2011, 2013 și 2015) a avut mână liberă, desigur în limita posibilităților financiare, secondat de excelentul director executiv Mihai Constantinescu. Relațiile personale ale lui Ioan Holender au fost extrem de importante. Și rezultatele nu au întârziat să apară, calitatea festivalului ajungând la cote de invidiat. A reapărut “turismul de festival” – asta însemnând sute și sute de melomani din țările europene, din Israel și de peste ocean. În 2015 abonamentele se epuizau în zeci de secunde de la punerea în vânzare. Multe concerte sau recitaluri deveneau “sold out” după un sfert de oră.

În 2015, la 80 de ani, în plină forță creatoare, veșnic tânărul Ioan Holender și-a anunțat retragerea din funcția de director artistic al festivalului.

În 2023, Universitatea Politehnică Timișoara i-a acordat maestrului Ioan Holender cea mai înaltă distincție pe care o poate oferi o instituție de învățământ superior, titlul de Doctor Honoris Causa, în cel mai potrivit moment, chiar înaintea deschiderii Capitalei Culturale Europene.

4. [Politehnica și Eu — Ioan Holender la 90 de ani](#)

Cu ocazia aniversării a 90 de ani de viață ai maestrului Ioan Holender, Universitatea Politehnică Timișoara a organizat luni, 16 iunie 2025, un moment festiv cu totul special, dedicat unei personalități remarcabile a culturii internaționale, care și-a păstrat mereu rădăcinile legate de Politehnică și de Timișoara.

În sala ARCHA, un spațiu cu o deosebită încărcătură emoțională, în special pentru cel sărbătorit, într-un cadru festiv care a reunit prieteni, colaboratori și admiratori, a fost celebrată o carieră impresionantă și o viață dedicată artei, muzicii și diplomației culturale.

Evenimentul s-a desfășurat sub forma unui dialog al rectorului Universității Politehnică Timișoara cu maestrul Ioan Holender, depănând amintiri încă din perioada copilăriei în Timișoara multiculturală.

În cadrul discuției, Ioan Holender a punctat câteva dintre episoadele definitorii ale carierei sale, unul dintre acestea fiind legat chiar de Universitatea Politehnică Timișoara. Aici a fost student al Facultății de Mecanică, pe atunci dorindu-și să devină inginer. Soarta avea să decidă însă altfel. Au urmat evenimentele din 1956, revolta studențească, iar tânărul Holender, care luase cuvântul la celebra întrunire din cantina Politehnicii a fost exmatriculat, fără posibilitatea de a se reînscrive în vreo facultate din România.

A urmat episodul Austria, unde a început de la munca de jos, desenator tehnic, figurant la operă și cântăreț, dar fără mari perspective de carieră, până când i s-a sugerat că este „prea deștept” pentru a rămâne la acest stadiu. A început să facă impresariat artistic, iar în final a ajuns director al Operei de Stat din Viena, poziție în care a stat timp de 19 ani și care i-a adus celebritatea. Din acea funcție a promovat România, a adus soliști și instrumentiști pe care i-a angajat la Viena.

Perioada următoare l-a purtat pe aproape toate meridianele lumii, mai ales din postura de consultant al mai multor instituții de cultură, printre care celebra Metropolitan Opera House din New York sau Opera din Tokyo. La finalul evenimentului, rectorul UPT, conf.univ.dr.ing. Florin Drăgan, i-a oferit maestrului Ioan Holender statueta și titlul de Ambasador al Universității Politehnica Timișoara, dar și copii ale unei serii de documente referitoare la anul 1956, existente în Arhivele Naționale, puse la dispoziție de dr. Raul Ionuț Rus, șeful serviciului din Timiș al instituției.

* * *

Pentru a avea o imagine mai completă a personalității lui Ioan Holender, amintim câteva din etapele vieții sale. S-a născut la Timișoara, în 18 iulie 1935, într-o familie de evrei înstăriți. Tatăl său era proprietarul unei fabrici de oțet, iar pe linie maternă se trăgea din familia Dornhelm. Bunicul său, Eugen Dornhelm, era un comerciant de textile cunoscut și respectat. În cel mai bun spirit al Timișoarei și al Banatului, în casă se vorbea în trei limbi – germană, maghiară și română.

În 1942 a început școala românească, apoi a fost nevoit să se mute în Fabric, la o școală evreiască. Este perioada în care persecuțiile împotriva evreilor erau la ordinea zilei, punând la grea încercare viața, proprietățile și afacerile familiei. După război a venit naționalizarea comunistă, care a distrus totul.

La 13 ani s-a înscris la o Școală medie tehnică de profil electroenergetic, unde a susținut și examenul de maturitate. A început să practice serios mai multe sporturi, tenisul fiind pe primul loc. În aceeași perioadă s-a simțit atras din ce în ce mai mult de spectacolele de operă și de teatru.

Originea „nesănătoasă” i-a blocat accesul la facultate, așa că s-a angajat la Uzina Electrică – a devenit vatman, conducând tramvaiele de serviciu tehnic. În felul acesta a scăpat de originea burgheză, fiind acceptat la Politehnică – Facultatea de Mecanică, secția de material rulant.

În toamna anului 1956, când era în anul al treilea de facultate, evenimentele din Ungaria au declanșat și la Timișoara mișcări serioase în rândul studenților, la care Ioan Holender a participat în mod activ. Rezultatul – a fost exmatriculat împreună cu alți colegi, cu interdicția de a se mai înscrie vreodată la o facultate în România. În perioada următoare a trăit din tenis – antrenor la școala sportivă, la CFR și la o unitate militară.

În 1959 tatăl său a depus cererea de emigrare în Israel, obținând permisiunea de a pleca prin Viena. Mama sa trăia deja acolo – părinții săi divorțaseră cu câțiva ani în urmă.

În perioada de început, adaptarea la Viena a fost dificilă (la fel și obținerea dreptului de a rămâne acolo). A încercat să continue studiile, fără succes. A lucrat ca desenator tehnic. A început să meargă la Operă și la Burgtheater (evident, la „Stehplätze”), unde a făcut și figurație și asistență de regie. Tenisul l-a ajutat foarte mult să se integreze.

Dar opera îl atrăgea. Timp de trei ani a făcut studii muzicale, în 1962 devenind bariton cu acte în regulă. Primele roluri în această nouă calitate le-a avut la St. Pölten și la Wiener Neustadt – Escamillo în Carmen-ul lui Georges Bizet. În 1964 a fost angajat la Stadttheater din Klagenfurt, având și o serie de apariții la celebrul Wiener Konzerthaus.

În 1966 Ioan „Holi” Holender (cum a apărut pe afiș) a fost invitat la Opera din Timișoara – a cântat Giorgio Germont în Traviata lui Giuseppe Verdi și Escamillo. Aplauze și ovații – publicul timișorean l-a primit cu toată dragostea.

La întoarcerea în Austria și-a analizat, în mod realist, posibilitățile de evoluție și șansele de viitor, luând decizia de a renunța la cariera de solist de operă (avea 31 de ani). S-a angajat la Agenția de impresariat „Starka” (a lui

Alois Starka), unde, în câțiva ani, a deslușit toate tainele meseriei. Încet-încet a devenit un nume cunoscut în lumea operei (atât în cea a managerilor cât și în cea a artiștilor).

În 1972 a preluat agenția, care va deveni în final „Agenția de impresariat Holender”.

Prin inteligența și profesionalismul cu care conducea agenția de impresariat și-a făcut un număr mare de prieteni – manageri de operă, soliști, dirijori. Printre ei se afla și Eberhard Waechter, directorul Volksoper din Viena.

La Staatsoper, unde lucrurile nu prea mergeau bine, director era Claus Helmut Drese. Franz Vranitzky, cancelarul Austriei la acea vreme, l-a invitat pe Eberhard Waechter și i-a propus să preia ambele teatre de operă din Viena – Staatsoper și Volksoper. Waechter a acceptat, dar a pus o condiție: secretar general să fie Ioan Holender. O propunere surprinzătoare – Holender obținuse cetățenia austriacă cu puțin înainte. A urmat discuția dintre cancelar și Ioan Holender. Rezultatul: ministrul culturii și educației a anunțat în 22 iunie 1988: Waechter director al Staatsoper și Volksoper, Holender secretar general, pentru un mandat de 6 ani, cu intrare în vigoare de la 1 septembrie 1991. Waechter s-a ocupat mai mult de proiectul pentru Volksoper, Holender de cel pentru Staatsoper.

Dar viața le-a rezervat o surpriză – decesul neașteptat, după 6 luni, al lui Eberhard Waechter (29 martie 1992). Holender s-a gândit că, în aceste condiții, ar fi normal să demisioneze, asigurând interimatul până la numirea unei noi conduceri. Nu a fost așa – cancelarul Vranitzky l-a invitat din nou la discuție. Nu știa că sindicatul operei și orchestra (practic Filarmonica din Viena) îl anunțaseră în prealabil pe cancelar de întreaga lor susținere pentru Ioan Holender. Rezultatul – în 2 aprilie 1992 este numit director al celor două opere (avea 57 de ani, nebănuind atunci că vor mai urma și alte două mandate).

La începutul mandatului a realizat că ansamblul operei a ajuns la cele mai joase cote – practic nu mai exista. Și pentru roluri mici trebuiau chemați soliști din exterior, ceea ce implica cheltuieli foarte mari. Pas cu pas a reconstruit ansamblul, astfel încât cea mai mare parte a repertoriului putea fi realizată doar cu membrii ansamblului. A angajat tineri soliști, foarte talentați, mulți dintre ei fiind la ora actuală vedete incontestabile la marile opere din Europa sau de peste Ocean. A preferat să-i plătească mai bine pe cei din ansamblu, chiar dacă a trebuit să reducă onorariile celor „mari”.

Oedipe-ul lui George Enescu a fost un alt vis împlinit al lui Ioan Holender – proiect comun cu Deutsche Oper Berlin, de mare succes, s-a jucat de 20 de ori. La premieră spectatorii au avut prilejul să admire, în superbe holuri ale operei, o expoziție de fotografii despre Bucureștiul interbelic (realizată de Mihai Oroveanu) și alta cu picturile lui Horia Bernea.

Un alt amănunt despre cel mai longeviv director al Operei din Viena (3 mandate, 19 ani – record greu de egalat): celebrul violonist Isaac Stern și-a exprimat admirația față de un tablou care domina biroul directorial – George Enescu, pictat de Corneliu Baba.

În anul 2003 a acceptat invitația de a fi Președinte de Onoare al Festivalului „George Enescu” de la București. Pornit în 1958, la inițiativa celebrului violonist american Yehudi Menuhin, festivalul a mers bine până la începutul anilor '80, când a început decăderea. Trendul a continuat aproape 20 de ani, primele semne de revenire manifestându-se în 2001, când s-a hotărât modificarea periodicității de la 3 ani la 2 ani. În calitatea sa de președinte de onoare, Ioan Holender a contribuit la continuarea revirimentului la edițiile din 2003 și 2005. La conferința de presă de la finele festivalului din 2005 a declarat că este pentru ultima oară când apare în această calitate în fața ziariștilor.

A renunțat la calitatea de președinte de onoare și a devenit director artistic al festivalului. De aici încolo, timp de 5 ediții (2007, 2009, 2011, 2013 și 2015) a avut mână liberă, desigur în limita posibilităților financiare, secondat de excelentul director executiv Mihai Constantinescu. Relațiile personale ale lui Ioan Holender au fost extrem de importante. Și rezultatele nu au întârziat să apară, calitatea festivalului ajungând la cote de invidiat. A reapărut „turismul de festival” – asta însemnând sute și sute de melomani din țările europene, din Israel și de peste ocean. În 2015 abonamentele se epuizau în zeci de secunde de la punerea în vânzare. Multe concerte sau recitaluri deveneau „sold out” după un sfert de oră.

În 2015, la 80 de ani, în plină forță creatoare, veșnic tânărul Ioan Holender și-a anunțat retragerea din funcția de director artistic al festivalului.

În 2023, Universitatea Politehnică Timișoara i-a acordat maestrului Ioan Holender cea mai înaltă distincție pe care o poate oferi o instituție de învățământ superior, titlul de Doctor Honoris Causa, în cel mai potrivit moment, chiar înaintea deschiderii Capitalei Culturale Europene.

Universitatea Politehnică Timișoara (www.upt.ro), cea mai veche instituție de învățământ superior din vestul țării, a fost înființată prin Decretul Regal semnat de Regele Ferdinand la 11 noiembrie 1920. Universitate de cercetare avansată și educație, UPT este astăzi una dintre școlile românești cu tradiție, recunoscută în plan național și internațional, atât prin activitatea generațiilor de cadre didactice și cea a unor academicieni prestigioși, cât și prin cei peste 140.000 de absolvenți care au dus renumele acesteia peste tot în lume. Având și o bază materială de invidiat, cele 10 facultăți ale universității asigură programe de studii pentru aproximativ 13.500 studenți.

Dimensiunea internațională a Universității Politehnică Timișoara este evidențiată și prin faptul că este parte a consorțiului european de universități E³UDRES² – Engaged and Entrepreneurial European University as Driver for European Smart and Sustainable Regions, inițiativă sprijinită de Comisia Europeană prin programul Erasmus+. E³UDRES² reunește universități europene de top pentru a colabora în dezvoltarea regiunilor inteligente și sustenabile prin educație inovatoare, cercetare aplicată și cooperare transdisciplinară. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.eudres.eu/>.

5. [Politehnica și Eu – Ioan Holender la 90 de ani](#)

Cu ocazia aniversării a 90 de ani de viață ai maestrului Ioan Holender, Universitatea Politehnică Timișoara a organizat luni, 16 iunie 2025, un moment festiv cu totul special, dedicat unei personalități remarcabile a culturii internaționale, care și-a păstrat mereu rădăcinile legate de Politehnică și de Timișoara. În sala ARCHA, un spațiu cu o deosebită încărcătură emoțională, în special pentru cel sărbătorit, într-un cadru festiv care a reunit prieteni, colaboratori și admiratori, a fost celebrată o carieră impresionantă și o viață dedicată artei, muzicii și diplomației culturale.

Evenimentul s-a desfășurat sub forma unui dialog al rectorului Universității Politehnică Timișoara cu maestrul Ioan Holender, depănând amintiri încă din perioada copilăriei în Timișoara multiculturală. În cadrul discuției, Ioan Holender a punctat câteva dintre episoadele definitorii ale carierei sale, unul dintre acestea fiind legat chiar de Universitatea Politehnică Timișoara. Aici a fost student al Facultății de Mecanică, pe atunci dorindu-și să devină inginer. Soarta avea să decidă însă altfel. Au urmat evenimentele din 1956, revolta studentă, iar tânărul

Holender, care luase cuvântul la celebra întrunire din cantina Politehnicii a fost exmatriculat, fără posibilitatea de a se reînscrive în vreo facultate din România.

A urmat episodul Austria, unde a început de la munca de jos, desenator tehnic, figurant la operă și cântăreț, dar fără mari perspective de carieră, până când i s-a sugerat că este 'prea deștept' pentru a rămâne la acest stadiu. A început să facă impresariat artistic, iar în final a ajuns director al Operei de Stat din Viena, poziție în care a stat timp de 19 ani și care i-a adus celebritatea. Din acea funcție a promovat România, a adus soliști și instrumentiști pe care i-a angajat la Viena.

Perioada următoare l-a purtat pe aproape toate meridianele lumii, mai ales din postura de consultant al mai multor instituții de cultură, printre care celebra Metropolitan Opera House din New York sau Opera din Tokyo. La finalul evenimentului, rectorul UPT, conf.univ.dr.ing. Florin Drăgan, i-a oferit maestrului Ioan Holender statueta și titlul de Ambasador al Universității Politehnica Timișoara, dar și copii ale unei serii de documente referitoare la anul 1956, existente în Arhivele Naționale, puse la dispoziție de dr. Raul Ionuț Rus, șeful serviciului din Timiș al instituției.

Pentru a avea o imagine mai completă a personalității lui Ioan Holender, amintim câteva din etapele vieții sale. S-a născut la Timișoara, în 18 iulie 1935, într-o familie de evrei înstăriți. Tatăl său era proprietarul unei fabrici de oțet, iar pe linie maternă se trăgea din familia Dornhelm. Bunicul său, Eugen Dornhelm, era un comerciant de textile cunoscut și respectat. În cel mai bun spirit al Timișoarei și al Banatului, în casă se vorbea în trei limbi – germană, maghiară și română.

În 1942 a început școala românească, apoi a fost nevoit să se mute în Fabric, la o școală evreiască. Este perioada în care persecuțiile împotriva evreilor erau la ordinea zilei, punând la grea încercare viața, proprietățile și afacerile familiei. După război a venit naționalizarea comunistă, care a distrus totul.

La 13 ani s-a înscris la o Școală medie tehnică de profil electroenergetic, unde a susținut și examenul de maturitate. A început să practice serios mai multe sporturi, tenisul fiind pe primul loc. În aceeași perioadă s-a simțit atras din ce în ce mai mult de spectacolele de operă și de teatru.

Originea 'nesănătoasă' i-a blocat accesul la facultate, așa că s-a angajat la Uzina Electrică – a devenit vatman, conducând tramvaiele de serviciu tehnic. În felul acesta a scăpat de originea burgheză, fiind acceptat la Politehnică – Facultatea de Mecanică, secția de material rulant.

În toamna anului 1956, când era în anul al treilea de facultate, evenimentele din Ungaria au declanșat și la Timișoara mișcări serioase în rândul studenților, la care Ioan Holender a participat în mod activ. Rezultatul – a fost exmatriculat împreună cu alți colegi, cu interdicția de a se mai înscrie vreodată la o facultate în România. În perioada următoare a trăit din tenis – antrenor la școala sportivă, la CFR și la o unitate militară.

În 1959 tatăl său a depus cererea de emigrare în Israel, obținând permisiunea de a pleca prin Viena. Mama sa trăia deja acolo – părinții săi divorțaseră cu câțiva ani în urmă.

În perioada de început, adaptarea la Viena a fost dificilă (la fel și obținerea dreptului de a rămâne acolo). A încercat să continue studiile, fără succes. A lucrat ca desenator tehnic. A început să meargă la Operă și la Burgtheater (evident, la 'Stehplatze'), unde a făcut și figurație și asistență de regie. Tenisul l-a ajutat foarte mult să se integreze.

Dar opera îl atrăgea. Timp de trei ani a făcut studii muzicale, în 1962 devenind bariton cu acte în regulă. Primele roluri în această nouă calitate le-a avut la St. Polten și la Wiener Neustadt – Escamillo în Carmen-ul lui Georges Bizet. În 1964 a fost angajat la Stadttheater din Klagenfurt, având și o serie de apariții la celebrul Wiener Konzerthaus.

În 1966 Ioan 'Holi' Holender (cum a apărut pe afiș) a fost invitat la Opera din Timișoara – a cântat Giorgio Germont în Traviata lui Giuseppe Verdi și Escamillo. Aplauze și ovații – publicul timișorean l-a primit cu toată dragostea.

La întoarcerea în Austria și-a analizat, în mod realist, posibilitățile de evoluție și șansele de viitor, luând decizia de a renunța la cariera de solist de operă (avea 31 de ani). S-a angajat la Agenția de impresariat 'Starka' (a lui Alois Starka), unde, în câțiva ani, a deslușit toate tainele meseriei. Încet-încet a devenit un nume cunoscut în lumea operei (atât în cea a managerilor cât și în cea a artiștilor). În 1972 a preluat agenția, care va deveni în final 'Agenția de impresariat Holender'.

Prin inteligența și profesionalismul cu care conducea agenția de impresariat și-a făcut un număr mare de prieteni – manageri de operă, soliști, dirijori. Printre ei se afla și Eberhard Waechter, directorul Volksoper din Viena.

La Staatsoper, unde lucrurile nu prea mergeau bine, director era Claus Helmut Drese. Franz Vranitzky, cancelarul Austriei la acea vreme, l-a invitat pe Eberhard Waechter și i-a propus să preia ambele teatre de operă din Viena – Staatsoper și Volksoper. Waechter a acceptat, dar a pus o condiție: secretar general să fie Ioan Holender. O propunere surprinzătoare – Holender obținuse cetățenia austriacă cu puțin înainte. A urmat discuția dintre cancelar și Ioan Holender. Rezultatul: ministrul culturii și educației a anunțat în 22 iunie 1988: Waechter director al Staatsoper și Volksoper, Holender secretar general, pentru un mandat de 6 ani, cu intrare în vigoare de la 1 septembrie 1991. Waechter s-a ocupat mai mult de proiectul pentru Volksoper, Holender de cel pentru Staatsoper.

Dar viața le-a rezervat o surpriză – decesul neașteptat, după 6 luni, al lui Eberhard Waechter (29 martie 1992). Holender s-a gândit că, în aceste condiții, ar fi normal să demisioneze, asigurând interimatul până la numirea unei noi conduceri. Nu a fost așa – cancelarul Vranitzky l-a invitat din nou la discuție. Nu știa că sindicatul operei și orchestra (practic Filarmonica din Viena) îl anunțaseră în prealabil pe cancelar de întreaga lor susținere pentru Ioan Holender. Rezultatul – în 2 aprilie 1992 este numit director al celor două opere (avea 57 de ani, nebănuind atunci că vor mai urma și alte două mandate).

La începutul mandatului a realizat că ansamblul operei a ajuns la cele mai joase cote – practic nu mai exista. Și pentru roluri mici trebuiau chemați soliști din exterior, ceea ce implica cheltuieli foarte mari. Pas cu pas a reconstruit ansamblul, astfel încât cea mai mare parte a repertoriului putea fi realizată doar cu membrii ansamblului. A angajat tineri soliști, foarte talentați, mulți dintre ei fiind la ora actuală vedete incontestabile la

marile opere din Europa sau de peste Ocean. A preferat să-i plătească mai bine pe cei din ansamblu, chiar dacă a trebuit să reducă onorariile celor 'mari'

Oedipe-ul lui George Enescu a fost un alt vis împlinit al lui Ioan Holender – proiect comun cu Deutsche Oper Berlin, de mare succes, s-a jucat de 20 de ori. La premieră spectatorii au avut prilejul să admire, în superbe holuri ale operei, o expoziție de fotografii despre Bucureștiul interbelic (realizată de Mihai Oroveanu) și alta cu picturile lui Horia Bernea.

Un alt amănunt despre cel mai longeviv director al Operei din Viena (3 mandate, 19 ani – record greu de egalat): celebrul violonist Isaac Stern și-a exprimat admirația față de un tablou care domina biroul directorial – George Enescu, pictat de Corneliu Baba.

În anul 2003 a acceptat invitația de a fi Președinte de Onoare al Festivalului 'George Enescu' de la București. Pornit în 1958, la inițiativa celebrului violonist american Yehudi Menuhin, festivalul a mers bine până la începutul anilor '80, când a început decăderea. Trendul a continuat aproape 20 de ani, primele semne de revenire manifestându-se în 2001, când s-a hotărât modificarea periodicității de la 3 ani la 2 ani. În calitatea sa de președinte de onoare, Ioan Holender a contribuit la continuarea revirimentului la edițiile din 2003 și 2005. La conferința de presă de la finele festivalului din 2005 a declarat că este pentru ultima oară când apare în această calitate în fața ziariștilor.

A renunțat la calitatea de președinte de onoare și a devenit director artistic al festivalului. De aici încolo, timp de 5 ediții (2007, 2009, 2011, 2013 și 2015) a avut mână liberă, desigur în limita posibilităților financiare, secondat de excelențul director executiv Mihai Constantinescu. Relațiile personale ale lui Ioan Holender au fost extrem de importante. Și rezultatele nu au întârziat să apară, calitatea festivalului ajungând la cote de invidiat. A reapărut 'turismul de festival' – asta însemnând sute și sute de melomani din țările europene, din Israel și de peste ocean. În 2015 abonamentele se epuizau în zeci de secunde de la punerea în vânzare. Multe concerte sau recitaluri deveneau 'sold out' după un sfert de oră.

În 2015, la 80 de ani, în plină forță creatoare, veșnic tânărul Ioan Holender și-a anunțat retragerea din funcția de director artistic al festivalului.

În 2023, Universitatea Politehnică Timișoara i-a acordat maestrului Ioan Holender cea mai înaltă distincție pe care o poate oferi o instituție de învățământ superior, titlul de Doctor Honoris Causa, în cel mai potrivit moment, chiar înaintea deschiderii Capitalei Culturale Europene.

Universitatea Politehnică Timișoara (www.upt.ro), cea mai veche instituție de învățământ superior din vestul țării, a fost înființată prin Decretul Regal semnat de Regele Ferdinand la 11 noiembrie 1920. Universitate de cercetare avansată și educație, UPT este astăzi una dintre școlile românești cu tradiție, recunoscută în plan național și internațional, atât prin activitatea generațiilor de cadre didactice și cea a unor academicieni prestigioși, cât și prin cei peste 140.000 de absolvenți care au dus renumele acesteia peste tot în lume. Având și o bază materială de invidiat, cele 10 facultăți ale universității asigură programe de studii pentru aproximativ 13.500 studenți.

Dimensiunea internațională a Universității Politehnica Timișoara este evidențiată și prin faptul că este parte a consorțiului european de universități E3UDRES2 – Engaged and Entrepreneurial European University as Driver for European Smart and Sustainable Regions, inițiativă sprijinită de Comisia Europeană prin programul Erasmus+. E3UDRESÂ2 reunește universități europene de top pentru a colabora în dezvoltarea regiunilor inteligente și sustenabile prin educație inovatoare, cercetare aplicată și cooperare transdisciplinară. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.eudres.eu/>.

6. [Personalitate marcantă a Europei, sărbătorită la UPT, cu ocazia celor 90 de ani împliniți](#)

Zi de sărbătoare, cu emoții și amintiri alături de unul din cei mai cunoscuți timișoreni ai vremurilor noastre, Ioan Holender. Cu ocazia aniversării a 90 de ani de viață ai maestrului Ioan Holender, Universitatea Politehnica Timișoara a organizat luni, 16 iunie 2025, un moment festiv cu totul special, dedicat unei personalități remarcabile a culturii internaționale, care și-a păstrat mereu rădăcinile legate de Politehnică și de Timișoara.

În sala ARCHA, un spațiu cu o deosebită încărcătură emoțională, în special pentru cel sărbătorit, într-un cadru festiv care a reunit prieteni, colaboratori și admiratori, a fost celebrată o carieră impresionantă și o viață dedicată artei, muzicii și diplomației culturale.

Evenimentul s-a desfășurat sub forma unui dialog al rectorului Universității Politehnica Timișoara cu maestrul Ioan Holender, depănând amintiri încă din perioada copilăriei în Timișoara multiculturală. În cadrul discuției, Ioan Holender a punctat câteva dintre episoadele definitorii ale carierei sale, unul dintre acestea fiind legat chiar de Universitatea Politehnica Timișoara. Aici a fost student al Facultății de Mecanică, pe atunci dorindu-și să devină inginer. Soarta avea să decidă însă altfel. Au urmat evenimentele din 1956, revolta studentească, iar tânărul Holender, care luase cuvântul la celebra întrunire din cantina Politehnicii a fost exmatriculat, fără posibilitatea de a se reînscrive în vreă facultate din România.

A urmat episodul Austria, unde a început de la munca de jos, desenator tehnic, figurant la operă și cântăreț, dar fără mari perspective de carieră, până când i s-a sugerat că este „prea deștept” pentru a rămâne la acest stadiu. A început să facă impresariat artistic, iar în final a ajuns director al Operei de Stat din Viena, poziție în care a stat timp de 19 ani și care i-a adus celebritatea. Din acea funcție a promovat România, a adus soliști și instrumentiști pe care i-a angajat la Viena.

Perioada următoare l-a purtat pe aproape toate meridianele lumii, mai ales din postura de consultant al mai multor instituții de cultură, printre care celebra Metropolitan Opera House din New York sau Opera din Tokyo. La finalul evenimentului, rectorul UPT, conf.univ.dr.ing. Florin Drăgan, i-a oferit maestrului Ioan Holender statueta și titlul de Ambasador al Universității Politehnica Timișoara, dar și copii ale unei serii de documente referitoare la anul 1956, existente în Arhivele Naționale, puse la dispoziție de dr. Raul Ionuț Rus, șeful serviciului din Timiș al instituției.

Personalitate marcantă contemporană

Pentru a avea o imagine mai completă a personalității lui Ioan Holender, amintim câteva din etapele vieții sale.

S-a născut la Timișoara, în 18 iulie 1935, într-o familie de evrei înstăriți. Tatăl său era proprietarul unei fabrici de oțet, iar pe linie maternă se trăgea din familia Dornhelm. Bunicul său, Eugen Dornhelm, era un comerciant de textile cunoscut și respectat. În cel mai bun spirit al Timișoarei și al Banatului, în casă se vorbea în trei limbi – germană, maghiară și română.

În 1942 a început școala românească, apoi a fost nevoit să se mute în Fabric, la o școală evreiască. Este perioada în care persecuțiile împotriva evreilor erau la ordinea zilei, punând la grea încercare viața, proprietățile și afacerile familiei. După război a venit naționalizarea comunistă, care a distrus totul.

La 13 ani s-a înscris la o Școală medie tehnică de profil electroenergetic, unde a susținut și examenul de maturitate. A început să practice serios mai multe sporturi, tenisul fiind pe primul loc. În aceeași perioadă s-a simțit atras din ce în ce mai mult de spectacolele de operă și de teatru.

Originea „nesănătoasă” i-a blocat accesul la facultate, așa că s-a angajat la Uzina Electrică – a devenit vatman, conducând tramvaiele de serviciu tehnic. În felul acesta a scăpat de originea burgheză, fiind acceptat la Politehnică – Facultatea de Mecanică, secția de material rulant.

În toamna anului 1956, când era în anul al treilea de facultate, evenimentele din Ungaria au declanșat și la Timișoara mișcări serioase în rândul studenților, la care Ioan Holender a participat în mod activ. Rezultatul – a fost exmatriculat împreună cu alți colegi, cu interdicția de a se mai înscrie vreodată la o facultate în România.

În perioada următoare a trăit din tenis – antrenor la școala sportivă, la CFR și la o unitate militară. În 1959 tatăl său a depus cererea de emigrare în Israel, obținând permisiunea de a pleca prin Viena. Mama sa trăia deja acolo – părinții săi divorțaseră cu câțiva ani în urmă.

În perioada de început, adaptarea la Viena a fost dificilă (la fel și obținerea dreptului de a rămâne acolo). A încercat să continue studiile, fără succes. A lucrat ca desenator tehnic. A început să meargă la Operă și la Burgtheater (evident, la „Stehplätze”), unde a făcut și figurație și asistență de regie. Tenisul l-a ajutat foarte mult să se integreze.

Dar opera îl atrăgea. Timp de trei ani a făcut studii muzicale, în 1962 devenind bariton cu acte în regulă. Primele roluri în această nouă calitate le-a avut la St. Pölten și la Wiener Neustadt – Escamillo în Carmen-ul lui Georges Bizet. În 1964 a fost angajat la Stadttheater din Klagenfurt, având și o serie de apariții la celebrul Wiener Konzerthaus.

În 1966 Ioan „Holi” Holender (cum a apărut pe afiș) a fost invitat la Opera din Timișoara – a cântat Giorgio Germont în Traviata lui Giuseppe Verdi și Escamillo. Aplauze și ovații – publicul timișorean l-a primit cu toată dragostea.

La întoarcerea în Austria și-a analizat, în mod realist, posibilitățile de evoluție și șansele de viitor, luând decizia de a renunța la cariera de solist de operă (avea 31 de ani). S-a angajat la Agenția de impresariat „Starka” (a lui Alois Starka), unde, în câțiva ani, a deslușit toate tainele meseriei. Încet-încet a devenit un nume cunoscut în lumea operei (atât în cea a managerilor cât și în cea a artiștilor).

În 1972 a preluat agenția, care va deveni în final „Agenția de impresariat Holender”. Prin inteligența și profesionalismul cu care conducea agenția de impresariat și-a făcut un număr mare de prieteni – manageri de operă, soliști, dirijori. Printre ei se afla și Eberhard Waechter, directorul Volksoper din Viena.

La Staatsoper, unde lucrurile nu prea mergeau bine, director era Claus Helmut Drese. Franz Vranitzky, cancelarul Austriei la acea vreme, l-a invitat pe Eberhard Waechter și i-a propus să preia ambele teatre de operă din Viena – Staatsoper și Volksoper. Waechter a acceptat, dar a pus o condiție: secretar general să fie Ioan Holender. O propunere surprinzătoare – Holender obținuse cetățenia austriacă cu puțin înainte.

A urmat discuția dintre cancelar și Ioan Holender. Rezultatul: ministrul culturii și educației a anunțat în 22 iunie 1988: Waechter director al Staatsoper și Volksoper, Holender secretar general, pentru un mandat de 6 ani, cu intrare în vigoare de la 1 septembrie 1991. Waechter s-a ocupat mai mult de proiectul pentru Volksoper, Holender de cel pentru Staatsoper.

Dar viața le-a rezervat o surpriză – decesul neașteptat, după 6 luni, al lui Eberhard Waechter (29 martie 1992). Holender s-a gândit că, în aceste condiții, ar fi normal să demisioneze, asigurând interimatul până la numirea unei noi conduceri. Nu a fost așa – cancelarul Vranitzky l-a invitat din nou la discuție. Nu știa că sindicatul operei și orchestra (practic Filarmonica din Viena) îl anunțaseră în prealabil pe cancelar de întreaga lor susținere pentru Ioan Holender. Rezultatul – în 2 aprilie 1992 este numit director al celor două opere (avea 57 de ani, nebănuind atunci că vor mai urma și alte două mandate).

La începutul mandatului a realizat că ansamblul operei a ajuns la cele mai joase cote – practic nu mai exista. Și pentru roluri mici trebuiau chemați soliști din exterior, ceea ce implica cheltuieli foarte mari. Pas cu pas a reconstruit ansamblul, astfel încât cea mai mare parte a repertoriului putea fi realizată doar cu membrii ansamblului. A angajat tineri soliști, foarte talentați, mulți dintre ei fiind la ora actuală vedete incontestabile la marile opere din Europa sau de peste Ocean. A preferat să-i plătească mai bine pe cei din ansamblu, chiar dacă a trebuit să reducă onorariile celor „mari”.

Oedipe-ul lui George Enescu a fost un alt vis împlinit al lui Ioan Holender – proiect comun cu Deutsche Oper Berlin, de mare succes, s-a jucat de 20 de ori. La premieră spectatorii au avut prilejul să admire, în superbe holuri ale operei, o expoziție de fotografii despre Bucureștiul interbelic (realizată de Mihai Oroveanu) și alta cu picturile lui Horia Bernea.

Un alt amănunt despre cel mai longeviv director al Operei din Viena (3 mandate, 19 ani – record greu de egalat): celebrul violonist Isaac Stern și-a exprimat admirația față de un tablou care domina biroul directorial – George Enescu, pictat de Corneliu Baba. În anul 2003 a acceptat invitația de a fi Președinte de Onoare al Festivalului „George Enescu” de la București. Pornit în 1958, la inițiativa celebrului violonist american Yehudi Menuhin, festivalul a mers bine până la începutul anilor '80, când a început decăderea. Trendul a continuat aproape 20 de ani, primele semne de revenire manifestându-se în 2001, când s-a hotărât modificarea periodicității de la 3 ani la 2 ani. În calitatea sa de președinte de onoare, Ioan Holender a contribuit la continuarea revirimentului la edițiile din 2003 și 2005. La conferința de presă de la finele festivalului din 2005 a declarat că este pentru ultima oară când apare în această calitate în fața ziariștilor.

A renunțat la calitatea de președinte de onoare și a devenit director artistic al festivalului. De aici încolo, timp de 5 ediții (2007, 2009, 2011, 2013 și 2015) a avut mână liberă, desigur în limita posibilităților financiare, secondat de excelentul director executiv Mihai Constantinescu.

Relațiile personale ale lui Ioan Holender au fost extrem de importante. Și rezultatele nu au întârziat să apară, calitatea festivalului ajungând la cote de invidiat. A reapărut „turismul de festival” – asta însemnând sute și sute de melomani din țările europene, din Israel și de peste ocean. În 2015 abonamentele se epuizau în zeci de secunde de la punerea în vânzare. Multe concerte sau recitaluri deveneau „sold out” după un sfert de oră.

În 2015, la 80 de ani, în plină forță creatoare, veșnic tânărul Ioan Holender și-a anunțat retragerea din funcția de director artistic al festivalului.

În 2023, Universitatea Politehnica Timișoara i-a acordat maestrului Ioan Holender cea mai înaltă distincție pe care o poate oferi o instituție de învățământ superior, titlul de Doctor Honoris Causa, în cel mai potrivit moment, chiar înaintea deschiderii Capitalei Culturale Europene.